

Bene Zoltán

ELFELEDETT FALUBAN ELFELEDETT LÁNY

Minha megéreztem volna, mi vár rám, összeszorult gyomorral szálltam be az autóba, hogy az elfeledett faluba hajtsak. A szerkesztőség öreg Opelje nehezen indult. A szívem a torkomban dobogott, hátha nem is berreg föl a motor, és maradhatok még egy ideig.

- Zsákfalu - mutatott a képernyőn a Google Mapsen körvonalazódó foltra Gyuri, a rovatvezetőm, egy nappal korábban. - Néhány héttel ezelőtt, egy lapindító értekezleten nevezte valaki elfeledett falunak, nem emlékszem, kicsoda, arra sem, hogyan került szóba. Szerintem tíz éve nem írtunk róluk semmit, azt se tudjuk, mi van ott. Még egy tisztességes honlapja sincs az önkormányzatnak, a legutolsó frissítés van vagy hatéves. Azt se tudnánk, ki a fene a polgármester, ha az országos adatbázisban nem néztünk volna utána.

- Na, és ki az? - kérdeztem, hogy valami érdeklődést mímeljek.

- Schmidt Ferenc. De ez nem lényeges. A fontos, hogy menj oda, nézz körül.

- És minek kellene odamennem, nem elég fölhívni őket?

Gyuri szigorú pillantást vetett rám.

- Próbáltam, nem veszi föl senki. Szerintem csak néha mennek be a hivatalba. Lehetnek vagy harmincan, negyvenen, maximum ötvenen.

- Ezért menjek oda? - akadékoskodtam. - Mi érdekeljen? És főleg, mi érdekelheti az olvasót?

- Ne hisztizz, Gergő - mélyült el egy tercnyit Gyuri hangja, mint mindig, amikor elege van a társalgásból. - Írhatsz egy jó kis riportot, szociográfiai telítettségűt. Neked való, nem? Mindig ilyesmiért nyagatsz...

A legrosszabb az egészben, hogy igaza volt. Tényleg ilyesmiért abajgattam állandóan. Az elfeledett faluba, aminek egy évtizede a hírét sem hallotta senki, oda mégse akaródzott menni. Csakhogy az Opel másnap reggel csak beindult, szörtyögve duruzsolt a motor. Nekivágtam hát kelet felé, ki a városból, el az autópályától, keresztül a pusztán, kidőlt-bedőlt falú tanyák, szántóföldek, ligetek és lovasbirtokok között.

Jó másfél órán át vezettem. Az utolsó húsz percet minősíthetetlen úton. Egyedül az vigasztalt, hogy a CD-lejátszó működött. Egész úton a The Smiths *The Queen is dead* című albumát hallgattam. Keserédes, nosztalgikus, melankolikus hangulat töltötte be az autó utasterét.

Az elfeledett falu kezdetét nem jelezte semmi. Az egykor a helység-névtáblát tartó, ezüstszínű alumíniumoszlopok egyike még állt, foszlott szalmakoszorú csüngött rajta, a másiknak nyoma sem maradt. Úgy negyven méterrel később kezdődtek a házak. Mintegy ötven házból állt a település. Kétharmaduk a főút mellett épült, a többi az egyetlen keresztutcában. A két utca kereszteződésében aprócska templom, inkább kápolna omladozott, mellette a hajdani tanácsháza, immár nyilván polgármesteri hivatal megviselt, a település méretéhez képest indokolatlanul robusztus tömbje, amelyben a bolt is helyet kapott. Leparkoltam a hivatal előtt. Mindent zárva találtam: a boltot (a kopott felirat szerint az ÁFÉSZ kiolvashatatlan számú vegyesüzlete), a polgármesteri hivatalt, a kápolnát. Utóbbi kapujának mindkét szárnyába egy-egy lyukat vágtak, azokon vastag láncot vezettek keresztül, és hatalmas lakattal zárták rövidre a kört. A kápolna tetőszerkezete beomlott, valószínűleg a belső térbe zuhant. Talán ezért láncolták le a kaput, bent életveszély fenyegette volna azt, aki betéved.

Kizárólag kóbor kutyákat, árokparton legelő, kipányvázott kecskéket és totyogó libákat láttam, embert sehol, egy lelket sem. „The boy with the thorn in his side / Behind the hatred there lies” – dúdoltam félhangosan. Nem igazán illett ide ez a dal, mégis jólesett, hogy nem tudom kiverni a fülemből. Úgy éreztem, a szó szoros értelmében lementem a térképről, túlfutottam a világon, az irrealitás földjére keveredtem, s egyedül a The Smiths kapcsol a valósághoz.

- Hello - hallottam a hátam mögül. Összerezzenem.

Megfordultam. Egy magas, szőke férfival találtam magam szemközt. Nyolc-tíz lépésre állt tőlem. Fogalmam sincs, honnan bújt elő, miért nem vettem észre, hogy közeledik. Biztosan túlságosan elmerengtem.

- Who are you looking for? - kérdezte a szőke, erősen németes akcentussal.

- Anyone - szellemeskedtem. - And I found it.

A szőke férfi kényszeredetten elmosolyodott.

- Nem beszél magyarul? - a hangom kopogott, mint facipő a parkettán.

- Csak kicsi beszél - szabadkozott.
- Eszembe jutott a polgármester neve.
- Legjobban Schmidt úrnak örülnék.
- Ich bin Schmidt. Franz Schmidt.
- The Mayor? Das Bürgermeister?
- Ja. Wie kann ich helfen?
- Nem nagyon beszélek németül - vontam meg a vállam. - Angolul inkább, bár az se az erősségem.
- En csak kicsi beszél magyar.
- És van, aki nem csak kicsi beszél magyar?
- Franz Schmidt a falu túlsó vége felé mutatott.
- Dort. Am Waldrand... Falu vege, erdő kezd magat. Großes Haus, nagy hasz.
- Rendben - biccentettem felé. - Danke schön.
- Visszaléptem az Opelhez, kinyitottam az ajtót. Mielőtt azonban beülhettem volna, a polgármester újra megszólított.
- Sorry, Mister... Who are you?
- I'm a journalist. Egy újságíró. Journalist.
- Franz Schmidt a fejét vakargatta.
- Ja... Ertem. Und... Willst du, na, ja, akar irni? Akar irni mi falu?
- Még nem tudom, mit akarok - szálltam be a volán mögé. - I don't know what I want yet...

Beindítottam a motort, ami ezúttal azonnal fölberregett. Ennek kifejezetten örültem, semmi esetre sem szerettem volna folytatni ezt az egyre kínosabbá váló dialógust Franz Schmidttel, aki az Országos Választási Iroda szerint Schmidt Ferenc. Nem érdekelt, hogy mennyire vagyok faragatlan, egyszerűen csak szerettem volna szabadulni a szituációból. Becsaptam az ajtót, és elhajtottam.

A falu végén, az erdő szélén (amolyan alföldi erdő volt ez is, persze, inkább erdészeti faültetvény) valóban állt egy, a többinél nagyobb ház. Míg elértem odáig, többnyire rendezett előkertek és takaros épületek előtt gurultam el. Csak embert nem láttam sehol. Ahogy függönyt sem az ablakokon.

A nagy ház előtt fékeztem. A magas téglakerítést fémkapu törte meg, csengő gombját nem találtam, ezért megdöngettem a vasat. Később, mivel nem történt semmi, megismételtem.

- Comein! - hallottam végre egy női hangot. - Komm rein! Kom binnen!

Lenyomtam a kilincset, már benn is jártam az udvaron. A ház ajtajában tizennyolc-húszéves-forma lány állt.

- Jó napot! - köszöntem rá.

- Jó napot - fogadta a köszönésem. - Segíthetek?

- Talán - elmondtam, melyik napilaptól érkeztem. - A nevem Igaz Gergő, újságíró vagyok.

- Jöjjön be, ha akar - állt félre az ajtóból. Hátat fordított nekem, elindult a ház belsejébe. Követtem. Levettem a cipőm, a zoknimon szerencsére nem tátongott lyuk. A folyosón át egy hatalmas, teremyszerű szobába jutottam, aminek a falai mellett masszív könyvespolcok roskadoztak többezernyi kötet súlya alatt. A lány egy hokedlin ült, a helyiség közepén.

- Júlia a nevem - mondta. - Leülhet nyugodtan.

Öt-hat ingatag széket láttam a polcok mentén, az egyiket közelebb húztam Júliához, letelepedtem rá.

- Ne haragudjon, hogy így magára török - nyökögtem. - Vajon lehetséges az, hogy Ön itt az egyetlen magyar?

- Én vagyok az egyetlen magyar - bólintott. - Mindenki más meghalt vagy elment.

- És kik élnek a házakban?

- Németek és hollandok. Főként.

- Mióta?

- Mit mióta?

- Mióta Ön az egyedüli magyar itt?

- Hat éve. Amióta befejeztem az általános iskolát.

- A szülei?

- Ők sem élnek már.

Lehajtottam a fejem. Reagálnom kellett volna valamit, de bármit is mondok, hamisan cseng.

- Megijedtek magától? - törte meg a lassan feszélyezővé nyúló csöndet Júlia.

- Hát, ha meg nem is ijedtek... - mentegetőztem.

- Nem nagyon jár erre senki - vágott a szavamba -, évekig be nem teszi ide a lábát élő ember. Csak mi vagyunk, a lakosok.

- És miből élnek? Megtermelnek maguknak mindent?

- Majdnem mindent. Havonta egyszer Franz bácsi elmegy a furgonjával. Bevásárolni. Hoz mindenkinek, amit kér.

- Nyugdíjasok?

Júlia nem válaszolt, bár mintha megmozdította volna a fejét. Ezt igennek értelmeztem.

- És Ön?

- Nekem a bátyám küld pénzt. Azt is Franz bácsin keresztül kapom. Nem sok, de elég. Nincs szükségem semmire. Kiszámoltam, hogy mire kiolvasom a könyvtáramat, kilencvenéves leszek.

- Nem vágyik el innen?

Júlia megvetően mért végig.

- Jártam iskolába, tudom, mi van máshol. Miért vágnék el innen? Elszégyelltem magam.

- Írni akar rólunk? - szegezte nekem a kérdést.

- Nem - ingattam a fejem. - A rovatvezetőm szeretné, hogy írjak.

- Nem fog neki örülni senki. Itt mindenki a nyugalmat keresi. Hogy hagyják békén, azt akarja.

- Abszolút meg tudom érteni.

- Tudja, az én szüleim gyógypedagógiai iskolába jártak. Ma már nincsenek ilyenek, de régen, nyilván tudja, a gyöngye képességűeket rakták oda, meg a deviánsokat. Az apám például olyan erősen dadogott, hogy alig akadt ember, aki értette, miről makog. Anyám szerint azért, mert gyerekkorában a nagyapám minden péntek este bezárta egy ládába, és csak hétfő reggel engedte ki onnan. A nagyapám alkoholista volt, így óvta a fiát attól, hogy elverje, amikor lerészegedik. Az anyám meg tényleg nagyon buta asszony volt, szinte semmit nem értett, magyarázhatott neki az ember bármit, míg ki nem száradt a szája... Semmi eredmény, soha. Mégis ekkora házat építettek és ilyen könyvtárat vásároltak. Mert a holland-német határon egy idősek otthonában kezdtek dolgozni tizenöt éve. A bátyámat magukkal vitték. Én még kicsi voltam, ötesztendős, iskola előtt álltam, ezért a nagyanyámmal maradtam, itthon, anyám anyjával, mert az apám szülei meghaltak régen. Anyámék jól végezték a dolgukat a szeretetotthonban. Azt hiszem, ők szeretni nagyon tudtak, csak irántam nem tudták kimutatni, mert okosabb voltam náluk és ez zavarta őket. Idegeneket könnyebben szerettek, mint a saját vérüket, aki olyan szívszorítóan idegennek tűnt számukra.

Júlia kisimított egy kósza tincset a szeméből.

- Nem tudom, hogyan válhattam okosabbá náluk - folytatta, megnyalva az ajkait apró, hegyes nyelvével -, nem értem, miként és mi végett. Persze az, hogy több eszem van, mint nekik volt, nem sokat jelent. De ez most nem lényeges, talán nem is tartozik ide. Ami biztosan idetartozik, az az, hogy egy gazdag németalföldi vénember a szüleimre hagyta a vagyona egy részét, abból vették ezt a házat meg a könyveket. Azért itt, mert ebből a faluból származtak... Innen származunk. Amikor utaztak visszafelé, pár nappal azután, hogy én beköltöztem, egy sofőr elaludt az osztrák autópályán. Mindketten szörnyethaltak. A bátyám nem volt velük, mert nem hozták haza. Ő azóta sem ül autóba, kertész abban az idősek otthonában, apám is az volt előtte. Én nem megyek hozzá, ő nem jön hozzám. Föl sem ismerném, ő se engem.

- Nincs internet? - vettem közbe.

Júlia megrázta a fejét.

- Nincs rá szükségem. Franz bácsinak van, de ő is csak ritkán használja.

- A nagymamája is meghalt?

- Mindenki meghalt vagy elment. Senki nem akart itt élni. Azt mondták, az Isten háta mögött van ez a hely... De én jobban szeretem így, mint szem előtt lenni. És a szépen lassan ide költöző németek meg hollandok ugyancsak. Nekik elégük lett a nagyvilágból, én meg nem is vagyok rá kíváncsi.

Erre nem tudtam mit mondani, csak lógattam a fejem. Fölmerült bennem egy pillanatra, hogy biztosan álmodom. Álomnak mégis túlságosan valószínűnek tűnt az egész. Valóságnak viszont erősen álomszerű volt.

- Nem hiszem, hogy érdemes ezt megírnia - riasztott föl Júlia gondolataimból.

- Én sem - hagytam rá.

- Nem hinnék el, ugye, erre gondol?

Valóban erre gondoltam. Ha valakitől hallanám Júlia történetét, én sem hinném el, suta horror sztori bevezetőjének ítélném, a falu esetét az új lakóival meg ostoba tanmesének a civilizáció kontra természetesség nagy polémiájában.

Most pedig a másodvonalbeli horrorfilmek forgatókönyvei szerint annak kellene következnie, jutott eszembe, hogy belép Franz bácsi egy

machetével, és összekaszabol, aztán megetet a disznókkal. Vagy bezárnak egy pincébe, míg meg nem őszülök és a szememben az írisz pirossá nem érik, kenyéren és vízen tartanak, míg ártalmatlanná nem aszalódom.

A magyar valóságban semmi ilyesmi nem történt. Élek, nem esett bajom. Elbúcsúztam Júliától, beültem a szerkesztőségi autóba, visszahajtottam a városba. Írtam egy semmitmondó hat flekket az elfeledett faluról. Azt a hat flekket is gyorsan elsodorta a legújabb szenzáció, végül meg se jelent, Gyurinak, a rovatvezetőmnek is kiment a fejéből. Én aztán véggépp nem forszíroztam. A falu mindennap kísértett. Sokat meláztam azon, hogy újra meg kéne látogatnom Júliát.

Úgy három hónap múlva érkezett el az ideje, nyár végén. Ezúttal az egyik barátom Fordjával mentem, a The Smiths *The world won't listen* című albumát hallgattam útközben. Minden ugyanolyan volt, mint legutóbb. A kápolna és a hivatal környékén senkit sem láttam, kecskét, libát sem. Néhány beesett horpaszú kutya hevert az árokszélen, a parlagnyákosok taposott tisztásokon. A házak nem változtak, az erdőszéli nagy épület is változatlan maradt. Megdöngettem a kaput, többször egymás után. Hosszú percekig nem történt semmi.

- Sétálni voltam - hallottam egyszerre a hátam mögül.

Júlia állt előttem, pár lépésre tőlem. Fogalmam sincs, honnan bújtt elő, miért nem vettem észre, hogy közeledik, miért nem hallottam a lépteit. Itt mindenki nesztelenül oson, cikkant át a fejemen.

- Jó napot kívánok - mondtam.

- Bejöhet, ha akar - sétált oda a kapuhoz a lány, belökte, elindult a ház felé. Követtem.

- A németek és a hollandok nem mutatkoznak - dünnyögtem.

- Elköltöztek - világosított föl Júlia. - Zalába. Ott még jobban érzik magukat, a dombok között.

Nem szóltam semmit, az agyamban a *There is a light that never goes out* szólt.

Take me out tonight

Oh, take me anywhere, I don't care

I don't care, I don't care

Driving in your car

I never never want to go home

Because I haven't got one, da...

Oh, I haven't got one

There is a light that never goes out...

A könyvtárszobába mentünk megint, Júlia újra a hokedlire ült, én egy rozoga széket húztam magam alá. Hallgattunk. Végigjártam a tekintetem a könyveken. Szépirodalom, filozófia, történelem, művelődéstörténet. Széles a választék.

- Most éppen mit olvas? - érdeklődtem félszegen.

- Boccacciót.

- Az remek!

- Én is elzárva élek egy házban.

- Kinn azért, hála Istennek, nem tombol pestis...

- Döntés kérdése - vonta meg a vállát Júlia. - Akár tombolhat is.

Újra hallgatásba merültünk. Rendes körülmények között feszengtem volna a hosszú csönd miatt. Most inkább jólesett.

- Miattam költöztek el? - tettem föl végül a kérdést, ami igazán foglalkoztatott.

- Nem szerettek volna olvasni magukról az újságban.

- Nem is olvashattak - jegyeztem meg.

Júlia széttárta a karját.

- Szerintem soha bele se néztek a megyei lapba, aminek maga dolgozik.

- Elég volt annyi, hogy tudok róluk...

- Nem tudom... Talán erről volt szó... Vagy csak véletlen egybeesés. Nem szabad lebecsülni a véletlen szerepét az életben. Nem hiszek az eleve elrendelésben. Abban sem, hogy valami felsőbb hatalom igazgat bennünket. Nem vagyunk mi olyan fontosak.

Erről többé-kevésbé magam is így vélekedtem.

- Mégis, Ön szerint miért élnek így? Kiábrándultak?

- A legtöbbször csak pár hónapig élt itt, aztán visszament oda, ahonnan érkezett... Utána eltelt negyed év, fél év, s megint eljött, hónapokig maradt. Csak Franz bácsi és még néhány másik lakott állandóan a faluban.

- Akkor nem is mind nyugdíjasok?

- Nem tudom, azok-e. Vannak köztük fiatalok is.

- Azt mondta legutóbb, nyugdíjasok.
- Azt maga mondta. Én nem akarom megérteni őket, nem érdekel, kicsodák és mit miért tesznek. Olvasok, nekem ennyi elég. Meg a séták.

- És ki gondoskodik most magáról?
- Van biciklim, heti rendszerességgel áttekerek a szomszéd községbe. Pénzt küld a bátyám, postán. Posta is van a szomszédban.

- Nem fél itt egyedül, ebben az elfeledett faluban?
- De, néha félek. Van olyan ember, aki nem fél? Nem kell ahhoz itt élni.

Ebben is igazat adtam neki. Lassan megértettem, hogy a németek és a hollandok motivációiról semmi újat nem tudhatok meg. Magyarországon vásárolnak ingatlanokat nyugat-európaiak, meg északiak, ez köztudott. Sokan közülük az egyszerű, romlatlan vidéki életet keresik. A hollandok a tengerszint emelkedésétől tartanak. A Kárpát-medence védett hely, még a klímaváltozással sem elviselhetetlenül szélsőséges az időjárása, van víz, nincsenek hurrikánok, földrengések, vulkánkitörések, nagyobb természeti katasztrófák. Néha az árvizektől meg a belvíztől lehet tartani, de a legtöbb helyen ennél összehasonlíthatatlanul több a veszedelem. Sok tekintetben vonzó ez az ország nyugati nézőpontból is. Maradjunk ennyiben, állapotdramáztam magammal.

- Elfeledett faluban elfeledett lány - mosolyodott el Júlia. - Ez jó lenne címnek a cikkéhez.

- Nem írok cikket erről a helyről. Önről sem.
- Ha mégis ír majd valamit, használja ezt címnek. Nem teljesen igaz ugyan, messze nem teljesen. Maga például emlékszik rám holnap, holnapután, s talán később sem felejt el... Igaz, Franz bácsiékról ezt már nem merném így kijelenteni... No, de a bátyám is tud a létezéséről, noha rám sem ismerne, ha találkozoznánk valahol, véletlenül. Ennyi csúsztatás azért még belefér, nem?

Belefért.

Elbúcsúztam ismét, visszatértem a városomba. A pusztán kanyargó úton végig a motor zúgását hallgattam, nem volt hangulatom a zenéhez. Hazaérve mohón fölajtottam egy sört, aztán fölhívtam az egyik kollégámat, menjünk el kocsmázni. Nem ért rá. Többet nem próbálkoztam, maradtam otthon, írtam az elfeledett faluban az elfeledett lányról. Így most már végleg teljesen hamis ez a cím is, a meghatározás is. Nem zavar. Mert végső soron úgyszincs egyébe, mint a feledés.